

Örgüt Sağlığı Ölçme Envanteri

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Örgüt Sağlığı Ölçme Envanteri*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=28182>

Özet

Örgüt Sağlığı Ölçme Envanteri, 2006 yılında Aytegin Özdemir tarafından yüksek lisans tezi kapsamında geliştirilmiş öz bildirim tipi bir ölçektir. Ölçeğin temel amacı, okullarda görev yapan **öğretmenlerin** algıları doğrultusunda, okulların genel **örgüt sağlığı** düzeyini değerlendirmektir. Bu envanter, eğitim kurumlarının yönetsel süreçlerini, iç dinamiklerini ve çevreye adaptasyon yeteneklerini nicel olarak belirlemeye odaklanmıştır.

Ölçek, 4'lü Likert tipi derecelendirme kullanılarak geliştirilmiş olup, uygulandığı pilot ve ana çalışmalarında yüksek düzeyde iç tutarlılık (sırasıyla .9662 ve .9315) göstermiştir. Geçerlik çalışmaları, alanda uzman akademisyenlerin görüşlerine başvurularak sağlanmıştır.

Anahtar Kelimeler

Örgüt sağlığı, okul yönetimi, öğretmen algısı, ölçek geliştirme, eğitim yönetimi, Likert ölçeği, Cronbach Alfa.

Yazarlar

Aytegin ÖZDEMİR

Amaç

Ölçeğin birincil amacı, eğitim kurumlarının örgütsel davranış ilkeleri çerçevesinde sahip olduğu **örgüt sağlığı** düzeyini ölçmektir. Bu, okulun çevreye uyum yeteneği, hedeflere ulaşma etkinliği ve iç huzurunu değerlendirmeyi kapsar. Ölçek, özellikle okul yöneticilerinin liderlik davranışları ve öğretmenler üzerindeki etkisinin örgüt sağlığı üzerindeki yansımaları belirlemek için tasarlanmıştır.

Çalışma, okul yöneticilerine ve eğitim politikası yapılarına, kurumlarının hangi alanlarda iyileştirmeye ihtiyaç duyduğunu gösteren somut veriler sunmayı hedeflemiştir. Uygulama örneği, İzmir ili Bornova ilçesindeki okullarda çalışan öğretmenler üzerinden gerçekleştirilmiştir.

Yapı

Örgüt Sağlığı Envanteri, temel olarak **örgüt sağlığı** (Organizational Health) yapısını ölçmektedir. Bu yapı, genellikle okulların sadece akademik başarıya odaklanmak yerine, aynı zamanda sosyal, duygusal ve yönetsel açıdan da işlevsel ve uyumlu olmaları gerektirir. Ölçülen temel boyutlar arasında okul müdürünün destekleyici liderliği, öğretmenlerin katılımı, kurumsal motivasyon ve çevreye adaptasyon yeteneği gibi unsurların yer aldığı

varsayılmaktadır.

Ölçek maddeleri incelendiğinde, okul müdürünün öğretmenlerin ders içi faaliyetlerini izlemesi ve çevreye uyum sağlamalarına yardımcı olması gibi yönetsel süreçlere ve denetim mekanizmalarına odaklanıldığı görülmektedir. Bu durum, ölçeğin okul yönetiminin etkililiği boyutunu güçlü bir şekilde kapsadığını işaret etmektedir.

Geçerlik

Ölçeğin geçerliliğinin sağlanmasında uzman kanısı yöntemine başvurulmuştur. Bu süreç, envanterin ölçmek istediği yapıyı temsil edip etmediğini kontrol etmek için kritik bir adım olmuştur. Uzman görüşü almak amacıyla, Pamukkale Üniversitesi, Ege Üniversitesi ve Dokuz Eylül Üniversitelerinin Eğitim Fakültelerinde görev yapan akademisyenlere başvurulmuştur.

Uzmanlardan gelen eleştiriler ve görüşler, maddelerin anlaşılabilirliği, dilbilgisel uygunluğu ve yapısal temsiliyeti açısından değerlendirilmiştir. Gelen geri bildirimler doğrultusunda ölçek maddeleri yeniden gözden geçirilmiş ve gerekli görülen değişiklikler yapılarak kapsam geçerliliği güçlendirilmiştir.

Güvenirlilik

Güvenirlilik çalışması, iç tutarlılık katsayısı olan Cronbach Alfa hesaplanarak gerçekleştirilmiştir. Çalışma, pilot uygulama ve gerçek uygulama olmak üzere iki aşamada yürütülmüştür.

Pilot Çalışması: Evren içinden seçilen 60 öğretmene ölçek uygulanmıştır. Bu pilot çalışmada hesaplanan **Cronbach Alfa** güvenirlilik katsayısı .9662 gibi oldukça yüksek bir değerde bulunmuştur.

Gerçek Uygulama: Pilot çalışmanın ardından geniş kitleye uygulanan gerçek uygulama verilerinden elde edilen Cronbach Alfa güvenirlilik katsayısı ise .9315 olarak hesaplanmıştır.

Her iki katsayının da psikometrik standartlar açısından mükemmel düzeyde kabul edilen .90 değerinin üzerinde olması, Örgüt Sağlığı Ölçme Envanterinin yüksek düzeyde iç tutarlılığa sahip olduğunu ve farklı uygulamalarda güvenilir sonuçlar ürettiğini kanıtlamaktadır.

Faktör Analizi

Ölçeğin geliştirildiği yüksek lisans tezinde (Özdemir, 2006) detaylı bir faktör analizi çalışması yapılmamıştır. Ancak, mevcut özet kaynak materyalde ölçeğin boyutlarına ilişkin spesifik bir bilgi veya faktör yükleri raporu sunulmamıştır.

Elde edilen yüksek Cronbach Alfa değerleri, ölçek maddelerinin güçlü bir şekilde birbiriyle ilişkili

olduğunu ve büyük olasılıkla tek bir baskın faktör etrafında toplandı veya çoklu faktörlerin güçlü korelasyon sergilediğini göstermektedir. Detaylı faktör yapısı için orijinal teze başvurulması gerekmektedir.

Enstrüman

Test Type: Geliştirme çalışması (Developmental) / Öğretmen algısına dayalı öz bildirim envanteri

Format: 4'lü Likert tipi derecelendirme (1= Kesinlikle katılmıyorum - 4= Tamamen katılıyorum)

Language Available: Türkçe

Population Group: Öğretmenler

Age Group: Yetişkin (Eğitim kadrosu)

Population Details: İzmir ili Bornova ilçesindeki devlet okullarında görev yapan öğretmenler.

Test Methodology: Nicel araştırma yöntemleri kullanılarak anket formu şeklinde uygulanmıştır.

Anahtar Kelimeler

Eğitim psikolojisi, okul iklimi, yöneticilik becerileri, pilot çalışma, iç tutarlılık, Yüksek lisans tezi.

Yazarlar

Author ORCID Identifier: Bilgi mevcut değil.

Affiliation Email addresses: Bilgi mevcut değil.

Correspondence Address: Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Tez dönemi adresi).

İzinler, Ücret ve Test Yılı

Test Yılı: 2006

İzinler ve Ücret: Ölçek, akademik bir yüksek lisans tezi kapsamında geliştirilmiştir. Kullanım izinleri için sorumlu yazar Aytegin Özdemir ile iletişime geçilmesi gerekmektedir. Akademik ve araştırma amaçları kullanımlarda genellikle referans gösterilmesi beklenmektedir.

Kaynaklar

Özdemir, A. (2006). *Ö?retmenlerin okullar?n? örgüt sa?l??? aç?s?ndan de?erlendirmeleri(?zmir ili Bornova ilçesi örne?i)* (Yüksek lisans tezi). Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Denizli.

Ölçe?in orijinal PDF dosyas? buradan indirilebilir: [orgut-sagligi-olcme-envanteri-toad.pdf](#)

Örgüt Sa?l??? Ölçme Envanterinin Maddeleri

ÖNEML?: A?a??daki maddeler, envanterden al?nan örnek maddelerdir ve orijinal dillerinde korunmu?tur.

2) Okul müdürümüz ö?retmenlerin çevreye uyum sa?lamalar?na yard?mc? olur.

3) Okul müdürümüz ö?retmenlerin derslerde neler yapt???n? s?k? bir biçimde izler.